

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 11.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.11.98>

УДК 336.719

О. Б. Пономарьова,

старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Університет митної справи та фінансів

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5516-3531>

Д. Я. Алексеєнко,

студент, Університет митної справи та фінансів

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-4731-2031>

**ФОРМУВАННЯ, СТРУКТУРА ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ
ЗОЛОТОВАЛЮТНИМИ РЕЗЕРВАМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗНАЧНИХ
ВИКЛИКІВ**

O. Ponomarova,

Senior Lecturer of the Department of Finance, Banking and Insurance,

University of Customs and Finance

D. Alekseienco,

Student, University of Customs and Finance

**FORMATION, STRUCTURE AND METHODS OF MANAGEMENT
OF GOLD AND FOREIGN RESERVES OF UKRAINE IN CONDITIONS
OF SIGNIFICANT CHALLENGES**

У статті досліджується формування, структура, методи управління та динаміка змін золотовалютних резервів України за останнє десятиліття. Аналіз охоплює ключові компоненти резервів, такі як іноземна валюта, золото, спеціальні права запозичення (СПЗ) та резервна позиція в Міжнародному валютному фонді. Основну увагу приділено ролі Національного банку України в управлінні резервами, зокрема в контексті монетарної політики та макроекономічної стабільності. У статті також розглядаються фактори, що впливають на зміну резервів, зокрема коливання валютних курсів, політична ситуація та зовнішні запозичення.

The article explores the structure, management, and dynamics of Ukraine's gold and foreign exchange reserves over the last decade. Gold and currency reserves are considered as an important element of the economic security of the state, ensuring the stability of the national currency, the ability of the country to fulfill its international obligations and resistance to external challenges. Currently, in Ukraine, gold and currency reserves play a special role in the context of modern challenges, in particular, military aggression, instability in world financial markets, as well as the consequences of global economic crises. The analysis carried out covers key components of reserves, such as foreign currency, gold, special drawing rights (SDRs) and the reserve position in the International Monetary Fund. The key components of gold and foreign exchange reserves, in particular the shares of assets in foreign currency, monetary gold and special drawing rights (SDRs), were analyzed, as well as to identify the main factors influencing changes in their volume.

The article focuses on the role of the National Bank of Ukraine in managing reserves, particularly in the context of monetary policy and macroeconomic stability. In addition, the problem of evaluating the effectiveness of the current gold and foreign exchange reserve management policy by the National Bank of Ukraine, in particular regarding ensuring a sufficient level of reserves to counter internal

and external shocks, is considered. The study of this problem will help not only to understand the current state and dynamics of gold and currency reserves of Ukraine, but will also contribute to the development of strategies for their more effective use in the future in order to strengthen the economic stability of the state.

The article also examines the factors influencing the change in reserves, including exchange rate fluctuations, the political situation, and foreign borrowing. Within the framework of the study, an analysis of the fluctuations of the gold and foreign exchange reserves of Ukraine over the past decades was carried out, the main trends of their changes were revealed, and the influence of international aid, currency interventions, domestic economic policy and global financial crises on the formation of reserves was also considered.

Ключові слова: *золотовалютні резерви, монетарна політика, макроекономічна стабільність, економічна безпека, іноземна валюта, управління активами.*

Keywords: *gold and currency reserves, monetary policy, macroeconomic stability, economic security, foreign currency, asset management.*

Постанова проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. *Золотовалютні резерви є важливим елементом економічної безпеки будь-якої держави, забезпечуючи стабільність національної валюти, здатність країни виконувати свої міжнародні зобов'язання та стійкість до зовнішніх викликів. В Україні золотовалютні резерви відіграють особливу роль у контексті сучасних викликів, зокрема військової агресії, нестабільності на світових фінансових ринках, а також наслідків глобальних економічних криз. Однак, незважаючи на критичне значення резервів для макроекономічної стабільності, їхня структура та динаміка залишаються неоднозначними та залежними від численних факторів. Проблема дослідження полягає в недостатньому*

розумінні оптимальної структури золотовалютних резервів, а також у невизначеності стратегії їх управління, яка б відповідала сучасним викликам та вимогам національної економіки. Окрім цього, актуальною є проблема оцінки ефективності нинішньої політики управління золотовалютними резервами з боку Національного банку України, зокрема щодо забезпечення достатнього рівня резервів для протидії внутрішнім та зовнішнім шокам. Дослідження цієї проблеми допоможе не лише зрозуміти поточний стан і динаміку золотовалютних резервів України, але й сприятиме розробці стратегій для їх ефективнішого використання в майбутньому з метою зміцнення економічної стабільності держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження з аналізу системи управління міжнародними золотовалютними резервами України висвітлюють різні аспекти цього питання. Левченко О.М.[1] та Король М.М.[5] зосереджуються на вдосконаленні управлінських підходів та теоретичних основ формування резервів, тоді як дослідження Кравчука В. та Кірхнера В.[2] підкреслюють важливість належного рівня резервів та його вплив на економічну політику. Рекомендації Міжнародного валютного фонду та національне законодавство також відіграють важливу роль у формуванні сучасної структури резервів, що підтверджується аналізом Яременка О.О.[6].

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є всебічний аналіз золотовалютних резервів України з точки зору їхньої структури, динаміки та ролі у забезпеченні економічної стабільності держави. Дослідження покликане визначити ключові компоненти золотовалютних резервів, зокрема частки активів у іноземній валюті, монетарному золоті та спеціальних правах запозичення (СПЗ), а також виявити основні чинники, що впливають на зміну їх обсягу. Крім того, дослідження спрямоване на оцінку ефективності поточної стратегії управління золотовалютними резервами, яка реалізується Національним банком України, та її впливу на макроекономічну стабільність країни в умовах як зовнішніх, так і внутрішніх викликів. У

межах дослідження було здійснено аналіз коливань золотовалютних резервів України за останні десятиліття, виявлено основні тенденції їх змін, а також розглянуто вплив міжнародної допомоги, валютних інтервенцій, внутрішньої економічної політики та глобальних фінансових криз на формування резервів.

Виклад основного матеріалу. Формування золотовалютних резервів в будь-якій державі світу - необхідна ланка її валютної системи і є частиною її грошово-кредитних і державних економічних політик. Офіційний золотовалютний резерв – це інструмент і гарантія забезпечення стабільності внутрішніх показників національної валютної системи країни. Розглянувши наукові праці українських вчених можна виділити декілька різних трактувань терміну «Золотовалютний резерв».

Згідно з міркувань О. М. Левченко, золотовалютний резерв є частиною національного багатства країни, що контролюються грошово-кредитним управлінням Центральних банків, є міжнародним резервним активом і є призначеним для регулювання прямого або непрямого характеру будь-якого платіжного дисбалансу через валютні інтервенції та інші цілі. [1] Згідно з чинного українського законодавства, золотовалютні резерви є запасами іноземного фінансового активу і золота, які використовує держава, а їхнім розпорядженням займаються органи грошово-кредитного регулювання. Такі резерви зазвичай можуть бути реально використані аби задовольнити регулятивні та інші потреби, що мають загальноекономічний сенс. До міжнародних резервів слід віднести активи, які:

- керуються Національним банком з погляду центрального банку України і особливим центральним органом державного управління, що проводить грошово-кредитну політику України;

- являють собою ліквідні активи високої Гатунку, які можуть бути куплені, продані та погашені за резервну валюту;

- являють собою вже наявні активи. Потенційні активи не входять до складу резервних активів;

- передбачають наявність номіналу та здатні погаситися в резервних валютах або у золоті. [2]

З точки зору В. Кравчука та В. Кірхнера, золотовалютні резерви – це ресурси резервного активу, можливі для використання аби здійснити міжнародні розрахункові операції в країні. Наприклад, такі резерви використовують як виплати боргових зобов'язань урядових установ, комерційних і фінансових структур інших держав, міжнародних фінансових організацій. Золотовалютний резерв це національний запас фінансового активу. Накопичують золотовалютні резерви, щоб забезпечити достатню кількість міжнародних грошових коштів, щоб своєчасні розрахунки держави, окремих структур держави та неурядових економічних агентств за зовнішніми зобов'язаннями обслуговувало зв'язки національної економіки та світової економіки. Основною метою діяльності міжнародного резерву вважається зниження нестабільності національної грошово-кредитної одиниці через активність спекулянтів, а також нерівномірність зовнішньо-економічної діяльності суб'єктів господарювання. Рівень міжнародних резервів показує нам зовнішньо-економічний оборот товарів і потоків капіталу в минулі роки. Золотовалютний резерв також використовується для інтервенції на валютному і грошовому ринках, щоб підтримувати необхідний рівень попиту і пропозиції на них, а також обмінний курс на національну валюту. [3] Ще один варіант трактування міжнародних резервів виходячи з основної концепції МВФ, міжнародний резерв країни є зовнішніми активами, активами, що вільно розпоряджаються органом грошового регулювання, і контролюються ними, аби забезпечити потреби фінансування платіжних балансів, проводити інтервенцію на валютному ринку аби вплинути на курс валюти та з іншими цілями, наприклад, такими як забезпечення довіри до валюти та економіки як основи зовнішніх запозичень [4].

Золотовалютні резерви мають свою певну структуру. Вона змінювалася

згідно з певними еволюційними етапами розвитку валютної системи світу. За умовами певного історичного періоду валютної системи виділяли такі основні структурні елементи:

- золото: за умов функціонування паризької валютної системи золото було не тільки засобом міжнародних розрахунків, а й активом, забезпечуючи внутрішній обіг країни;

- іноземні валюти, а саме: долар США, французький франк та англійський фунт стерлінгів, розмінних на золото девізів: в передбачених умовах Генуезької валютної системи відзначалось активне нагромадження іноземних валют;

- долар США: в умовах Бреттон-Вудської валютної системи переважно керуючу роль у резервно-торгівельній структурі займав долар США;

- долар США і інші найстабільніші валюти: в передбачених умовах Ямайської системи багато-валютної системи елементами золотовалютних резервів був одночасно і долар США, і німецька марка, і швейцарський франк, і японська єна. [5].

В Табл. 1 наведено офіційні міжнародні резерви України на 31 серпня 2024 року, млн. дол. США.

Таблиця 1. Офіційні міжнародні резерви України на 31 серпня 2024 (млн. дол. США)

Активи в іноземній валюті	40073,82	94.67%
Резервна позиція в МВФ	0,32	0.00%
СПЗ	35,63	0.08%
Монетарне золото	2220,75	5.25%
Інші	-	
Резервні активи (всього)	42330,52	100.00%

Джерело: сформовано на основі [7]

Монетарне золото (або золотий запас) - це золото, яке органи державної влади зберігають як фінансовий актив у вигляді золотих монет і злитків. Золотий запас - це страховий фонд для того, щоб отримати

міжнародні фінансові активи у вільно конвертованій валюті. Монетарне золото, яке складає 5,25% резервів (або 2 220,75 млн дол. США), відіграє важливу роль як захисний актив у структурі резервів. Золото традиційно вважається "страховим" фондом для держав, особливо під час валютних криз або в періоди економічної нестабільності. Воно менш схильне до знецінення, ніж паперові валюти, і може бути використане як засіб швидкого обміну на іноземну валюту на міжнародних ринках. Золото надає можливість забезпечувати економічну довіру до держави навіть у випадках значних фінансових потрясінь.

СПЗ (Спеціальні права запозичення) – було створено у Міжнародному валютному фонді (в 1969 році) аби доповнити вже існуючі міжнародні резервні активи, які фактично являють собою «кошик» валют, пропорцію яких визначає МВФ та склад яких переглядається регулярно кожне п'ятиріччя . СПЗ було створене щоб підтримувати Бреттон-Вудську систему обмінного курсу. Результатом використання національної валюти як резервної виникає суперечність між двома дуже важливими монетарними політиками - національною та глобальною. Спеціальні права запозичення (СПЗ), які складають лише 0,08% від резервів (або 35,63 млн дол. США), відображають резервний інструмент, який Україна отримала від Міжнародного валютного фонду (МВФ). Хоча їх частка у загальному обсязі резервів невелика, СПЗ є додатковим інструментом фінансової підтримки, який може використовуватися для покриття дефіциту платіжного балансу або зміцнення валютних резервів у разі потреби. СПЗ також допомагають підтримувати міжнародну кредитоспроможність країни.

Іноземна валюта – це певні грошові знаки іноземних держав, кредитні та платіжні засоби, що виражені в іноземних грошових одиницях. Вони також можуть використовуватися в міжнародних розрахунках. Іноземні валюти зазвичай мають безготівкову форму і зберігаються на рахунках кореспондентів і довгострокових депозитів у банках міжнародного рівня,

зокрема в центральному та першокласному комерційному банках. Також іноземні валюти можуть мати формат і різноманітних валютних паперів, які мають валютну форму вираження і є вільними для міжнародного фінансового ринку. Частка активу в іноземних валютах може перебувати у формі готівки в центральних банках. Частково конвертована валюта є національною валютою країн, введеною частково валютними обмеженнями резидентам за окремими фінансовими операціями.

Резервна позиція в МВФ – вважається особливою формою активів, яка надає право на автоматичне отримання країною-членом від МВФ коштів в іноземній валюті в межах квоти розміром у 25% і суми, яку раніше надавали Фонду як кредит. Система виглядає таким чином: квота Міжнародного валютного фонду визначає частку кожної держави у капіталі МВФ таким чином, що національна валюта вноситься на частку в розмірі 75%, а на 25% - вноситься в формі вільно конвертованої валюти, зазначимо, визначеної Фондом. Резервна позиція в МВФ, яка становить символічні 0,32 млн дол. США (або 0,00% від загальних резервів), показує, що Україна не потребує значного використання резервної позиції в МВФ на момент звіту. Це може свідчити про те, що економічна ситуація в країні достатньо стабільна і не потребує залучення значних ресурсів з боку МВФ для підтримки платіжного балансу. [6]

В Україні фактичним розпорядником золотовалютних резервів є виключно Національний банк. Згідно з статті 7 Закону «Про Національний банк України» НБУ має повноваження щодо накопичення та зберігання золотовалютних резервів та управління (поповнення та використання) ними аби здійснювати заходи державної валютної політики.

В Табл. 2 перелічені методи, що використовує НБУ для реалізації ефективного управління.

Таблиця 2. Поповнення та використання ЗВР НБУ

Поповнення ЗВР України	Використання ЗВР України
<ul style="list-style-type: none"> - отримання доходів від операцій з іноземною валютою, банківськими металами та іншими міжнародно визнаними резервними активами; - купівля монетарного золота та іноземної валюти; - залучення НБУ валютних коштів від міжнародних фінансових організацій, центральних банків іноземних держав та інших кредиторів.	<ul style="list-style-type: none"> - продаж валюти на фінансових ринках для проведення грошово-кредитної політики, включаючи політику обмінного курсу; - повернення НБУ валютних коштів МФО, іноземним ЦБ та іншим кредиторам, включаючи відсотки; - участь у формуванні капіталу і діяльності МФО відповідно до статті 43 Закону України «Про Національний банк України».

Джерело сформовано на основі [2]

Управління золотовалютними резервами – це процес забезпечення наявності офіційних іноземних активів державного сектора в розпорядженні відповідних органів держави, які контролюються останніми з метою вирішити певне коло завдань, які є обов’язком держави. Як правило, такі державні органи займаються не лише управлінням міжнародними резервами, а й пов’язаними з ними ризиками. Процес управління міжнародними резервами України здійснюється Національним банком відповідно до трьох головних принципів, які передбачають:

- 1) цілеспрямовано установлені цілі та задачі щодо управління міжнародними резервами;
- 2) прозора діяльність процесу управління міжнародними резервами та її результативності;
- 3) високий рівень ефективності управління ризиками.

Таким чином Національний банк України націлений на зниження пріоритетності міжнародних ресурсів. Як висновок, запроваджує такі заходи як:

- 1) захист міжнародних резервів. Допомагає це забезпечити ефективне управління і контроль за ризиком ліквідності, ринковим, кредитним (включаючи розрахунковий) та операційним (включаючи правовий) ризиками в процесі здійснення будь-яких операцій з міжнародними резервами;
- 2) забезпечення ліквідності міжнародних резервів;

3) забезпечення дохідності міжнародних резервів, відповідно до поточних ринкових умов передбачаючи межі обмежень ризиків та ліквідності.

Управління міжнародними резервами В НБУ сформував таку організаційну структуру з певною ієрархією рівнів управління: стратегічний, тактичний, оперативний. На тактичному рівні управління міжнародними резервами відповідає Комітет з управління активами та пасивами Національного банку, відповідно до його повноважень, що чітко визначені Законом України «Про Національний банк України» і Положенням про Комітет з управління активами та пасивами Національного банку України, що був затверджений рішенням Правління Національного банку України від 21 вересня 2017 року № 609-рш.

На оперативному рівні управлінню міжнародними резервами відзначається робота:

1) підрозділу Національного банку, виконуючого функції фронт-офісу, відповідно до Інвестиційної декларації та інших розпорядчих актів Національного банку з приводу питань управління міжнародними резервами;

2) зовнішніх менеджерів, що були залучені Національним банком до управління частиною міжнародних резервів, згідно з умов договору, укладеного між кожним зовнішнім менеджером і Національним банком [7].

Міжнародні резерви України протягом останнього десятиліття демонструють неоднорідну динаміку, що відображає як етапи економічного зростання, так і наслідки глобальних та внутрішніх криз.

В Табл. 3 наведено дані золотовалютних резервів України за період 2015 – 2024 р.р.

Таблиця. 3. Офіційні міжнародні резерви України 2015 - 2024 р.р.
(Золотовалютні резерви (млн дол. США))

Дата	Золотовалютні резерви (млн. дол. США)	Зміна (млн. дол. США)	Зміна (%)
на 31.12.2015	13 299,99	5766.66	+76.55%
на 31.12.2016	15 539,33	2239.34	+16.84%
на 31.12.2017	18 808,45	3269.12	+21.04%
на 31.12.2018	20 820,43	2011.98	+10.70%
на 31.12.2019	25 302,16	4481.73	+21.53%
на 31.12.2020	29 132,89	3830.73	+15.14%
на 31.12.2021	30 940,95	1808.06	+6.21%
на 31.12.2022	28 494,46	-2446.49	-7.91%
на 31.12.2023	40 514,43	12019.97	+42.18%
на 31.08.2024	42 330,52	1816.09	+4.48%

Джерело: сформовано на основі [8]

Аналіз даних табл. 3 дозволяє зрозуміти глибину впливу як зовнішніх фінансових потоків, так і внутрішніх економічних потрясінь, зокрема, пов'язаних із військовим станом, який було впроваджено з 24 лютого 2022 року до сьогоднішнього дня. Золотовалютні резерви України за останні 10 років пройшли через кілька етапів: після кризова стабілізація, пандемічна стійкість та виклики війни. Попри найважчі економічні виклики, що спричинені війною, Україна зберігає здатність утримувати резерви на високому рівні, що є критично важливим для забезпечення макроекономічної стабільності та впевненості у платоспроможності країни.

Період 2015-2019: Стабілізація та зростання. 2015-2019 рр. були періодом стабілізації після кризи 2014 року, пов'язаної з військовою агресією Росії та анексією Криму. Завдяки жорсткій монетарній політиці Національного банку України та активній співпраці з міжнародними фінансовими інституціями (МВФ, Світовий банк, ЄС), вдалося досягти значного зростання міжнародних резервів. З 13,3 млн. дол. США на кінець 2015 року резерви виросли до 25,3 млн. дол. США у 2019 році. Приріст у цей період склав 89,8%

Ключові чинники:

1. Надходження кредитів та макрофінансової допомоги від міжнародних донорів.

2. Поступове відновлення експорту товарів, зокрема металургійної продукції та сільськогосподарської продукції.

3. Відновлення економічної активності та макрофінансова стабілізація.

4. Політика накопичення резервів для підтримки курсової стабільності та зміцнення фінансової системи.

5. Збільшення резервів у цей період свідчить про ефективну координацію макроекономічної політики уряду та НБУ в умовах внутрішніх економічних викликів та обмежених зовнішніх ринків.

Період 2020-2021: Пандемія та економічна стійкість. Пандемія COVID-19 стала глобальним стрес-тестом для економік світу, і Україна не стала винятком. Попри економічні виклики, викликані пандемією, резерви України у 2020 році зросли на 15,14% до 29,1 млн. долн. США. У 2021 році зростання резервів продовжилось до 30,9 млн. дол. США (+6,21%).

Основні чинники стійкості:

1. Диверсифікація експорту, особливо продукції аграрного сектору, що компенсувала падіння в інших галузях.

2. Продовження фінансової підтримки з боку міжнародних організацій у вигляді кредитів, спрямованих на подолання наслідків пандемії.

3. Строго регульована монетарна політика, яка мінімізувала ризики інфляційного тиску та значної волатильності гривні.

У цей період Україна змогла не тільки втримати макроекономічну стабільність, але й збільшити свої резерви, що стало запорукою економічної стійкості перед майбутніми потрясіннями.

Період 2022-2024: Військовий стан та нові виклики. Початок повномасштабної військової агресії Росії у лютому 2022 року кардинально

змінив економічну ситуацію в Україні. Протягом 2022 року резерви знизилися на 7,91% до 28,5 млн. дол. США. Це падіння було зумовлено:

Збільшенням військових видатків, що вимагало негайних валютних інтервенцій для підтримки гривні та макроекономічної стабільності.

Зменшенням експортних надходжень через блокаду портів, особливо експорту зерна та металів, що є основними валютними джерелами України.

Зниженням прямих іноземних інвестицій та обмеженим доступом до міжнародних ринків капіталу.

Проте, завдяки масштабній фінансовій підтримці міжнародних партнерів, Україна змогла не тільки стабілізувати резерви, а й досягти їх рекордного рівня у 2023 році, коли вони зросли на 42,18% і досягли 40,5 млн. дол. США.

Основні чинники відновлення:

1. Значні фінансові вливання від міжнародних донорів, зокрема ЄС, США та МВФ. Кредити, гранти та фінансова допомога дозволили Україні не лише покрити дефіцит платіжного балансу, а й підтримати стабільність гривні на валютному ринку.

2. Відновлення експорту зерна завдяки Чорноморській зерновій ініціативі, яка дала змогу збільшити надходження валюти до країни.

3. Політика НБУ щодо жорсткого валютного контролю та обмежень на виведення капіталу, що допомогло зменшити тиск на резерви.

Станом на серпень 2024 року резерви продовжують зростати до 42,33 млн. дол. США. Це свідчить про збереження стабільності фінансової системи, попри триваючі військові дії.

Вплив військового стану. Військовий стан, що триває з лютого 2022 року, мав безпрецедентний вплив на макроекономічну політику та резерви України. Падіння експорту, руйнування виробничих потужностей та втрата

доступу до ключових логістичних шляхів створили серйозний тиск на економіку. Однак завдяки:

1. Масштабній міжнародній підтримці, яка надходить як у вигляді фінансової допомоги, так і у вигляді кредитів та гуманітарної допомоги;
2. Контролю за валютним ринком з боку НБУ, що включало валютні інтервенції для стабілізації курсу гривні;
3. Управлінню зовнішнім боргом, Україна змогла не тільки втримати фінансову стабільність, але й значно збільшити резерви.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Золотовалютні резерви є важливим елементом фінансової системи будь-якої держави, включаючи Україну. Вони виконують ключову роль у забезпеченні макроекономічної стабільності, підтримці обмінного курсу національної валюти, а також слугують інструментом для подолання економічних криз та підтримки платіжного балансу країни. Золотовалютні резерви складаються з активів у вигляді іноземної валюти, монетарного золота та інших фінансових інструментів, і управляються Національним банком України. За останнє десятиліття резерви України демонстрували неоднорідну динаміку, яка відображала вплив як глобальних, так і внутрішніх економічних викликів, включаючи військові дії та пандемію. Завдяки жорсткій монетарній політиці, активній міжнародній підтримці та ефективному управлінню резервами, Україні вдалося не тільки стабілізувати, але й суттєво збільшити їхній рівень, що є критично важливим для економічної стійкості держави. Особливу увагу слід приділити ролі міжнародної допомоги, яка стала ключовим фактором у збереженні та нарощуванні золотовалютних резервів у найскладніші періоди, такі як військовий стан. Це дозволило зберегти довіру до національної валюти та фінансової системи загалом. Загалом, аналіз золотовалютних резервів України підтверджує їхню важливість у забезпеченні економічної стабільності країни та демонструє успішність заходів, впроваджених для підтримки та розвитку фінансової системи в умовах значних викликів.

Література

1. Левченко О. М. Напрями вдосконалення системи управління міжнародними золотовалютними резервами. Вісник КНУТД. Проблеми розвитку економіки. № 2 (97). 2016. С. 23–33.
2. Про Національний банк України. Закон України № 5103-VI від 05.07.2012 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5463-17#n348>
3. Кравчук В., Кірхнер. В. Належний рівень офіційних резервів в Україні: нещодавні зміни, оцінка та наслідки для економічної політики. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. 2013. URL: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/2013/PB_02_2013_ukr.pdf
4. Міжнародні резерви і ліквідність в іноземній валюті: керівні принципи. Міжнародний валютний фонд. Вашингтон, округ Колумбія: 2014. URL: <https://www.imf.org/external/np/sta/ir/IRProcessWeb/pdf/guideRUS.pdf>
5. Король М. М., Лапа І. В. Теоретичні основи формування та управління золотовалютними резервами. Науковий вісник Ужгородського національного університету. №21. 2018. С. 100-104.
6. Яременко О.О. Сучасна структура золотовалютних резервів: вітчизняний та міжнародний досвід. АГРОСВІТ № 22, 2011. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/22_2011/12.pdf
7. Положення про політику управління міжнародними (золотовалютними) резервами України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr229500-18#Text>
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. Золотовалютні резерви України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/2024/>

References:

1. Levchenko, O. M. (2016), "Directions for improving the system of management of international gold and foreign exchange reserves", *KNUTD Bulletin. Problems of Economic Development*. vol. 2 (97), pp. 23-33.

2. The National Bank of Ukraine (2012). The Law of Ukraine “Of the National Bank of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5463-17#n348> (Accessed 09 October 2024).

3. Kravchuk, V. and Kirchner, V. (2013), “Adequate level of official reserves in Ukraine: recent developments, assessment and policy implications”, *Institute for Economic Research and Policy Consulting*, available at: http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/2013/PB_02_2013_ukr.pdf (Accessed 09 October 2024).

4. International Monetary Fund (2014), “International reserves and foreign exchange liquidity: guidelines”, available at: <https://www.imf.org/external/np/sta/ir/IRProcessWeb/pdf/guideRUS.pdf> (Accessed 11 October 2024).

5. Korol, M. M. and Lapa, I. V. (2018), “Theoretical foundations of the formation and management of gold and foreign exchange reserves”, *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, vol. 21, pp. 100-104.

6. Yaremenko, O. O. (2011), “Modern structure of gold and foreign exchange reserves: domestic and international experience”, *Agrosvit*, vol. 22, available at: http://www.agrosvit.info/pdf/22_2011/12.pdf (Accessed 14 October 2024).

7. The National Bank of Ukraine (2018). Regulation “On the Policy of Management of International (Gold and Foreign Exchange) reserves of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr229500-18#Text> (Accessed 15 October 2024).

8. MinfinMedia (2024), “Gold and foreign exchange reserves of Ukraine”, available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/2024/> (Accessed 15 October 2024).

Стаття надійшла до редакції 12.11.2024 р.